

Paulus op reis naar Jeruzalem

door: Peter Cuijpers

Handelingen 21:1-16

Paulus gaat op naar Jeruzalem

Na het ontroerende en emotionele afscheid van de apostel van de oudsten van de gemeente te Efeze, wordt de reis richting Jeruzalem voortgezet. Opnieuw geeft Lucas een gedetailleerde beschrijving van de reisroute, en spreekt hij weer in de ‘wij’ vorm. Deze ‘wij’ zijn Paulus, de in Handelingen 20:4 genoemde broeders en Lucas, de schrijver van dit boek. Vanuit Milete varen zij recht op het eiland Kos aan, de dag daarna naar Rhodos, en vandaar naar Patara, dat aan de zuidkust van de provincie Lycië op het vasteland van Klein-Azië ligt (vs. 1).

In Patara stappen ze over op een ander schip, dat de Middellandse Zee zou oversteken naar Fenicië (vs. 2). Fenicië was het langgerekte kustgebied van Libanon ten noorden van Israël en behoorde bij de Romeinse provincie Syrië. De afstand van Patara naar Tyrus bedraagt ongeveer 650 km en kon bij gunstige wind in vijf dagen worden afgelegd. Zij laten het eiland Cyprus links liggen en varen naar Syrië, en komen aan in Tyrus. Daar gaan zij aan land, omdat het schip zijn lading moest lossen (vs. 3). Paulus en zijn reisgenoten maken van deze tussenstop gebruik om aan land te gaan, op zoek naar de discipelen (vs. 4a). De apostel ging nu eens niet evangeliseren, maar zocht bewust naar de gemeenschap der heiligen. Kos, Rhodos, Cyprus... zijn vandaag geliefde vakantiebestemmingen. Zon, zee en strand, maar gaan wij ook op zoek naar de discipelen? Is er bij ons het verlangen gemeenschap te hebben met broeders en zusters op onze vakantiebestemming, of is dit alleen iets plaatselijks, iets dat we beperken tot de kleine kring van gelovigen in onze eigen gemeente of woonplaats?

Paulus bleef daar zeven dagen. We hebben eerder erbij stil gestaan, dat Paulus vaker zeven dagen is gebleven om met de plaatselijke broeders en zusters brood te kunnen breken op de eerste dag van de week (vgl. Hand. 20:7; 28:14). Ongetwijfeld heeft Paulus hen ook gediend met het Woord, maar de discipelen hadden door de Geest óók een woord voor Paulus: ‘Ga niet op naar Jeruzalem’ (vs. 4b). De Geest waarschuwde Paulus van stad tot stad om af te zien van zijn voornemen naar Jeruzalem te reizen (vgl. Hand. 20:23). Paulus had echter zijn zinnen hierop gezet, en het gebeurde dan ook dat de reis na zeven dagen werd

voortgezet. De hele gemeente was op de been om hen uitgeleide te doen tot buiten de stad; mannen, vrouwen en kinderen. Op het strand knielden zij neer, baden en namen hartstochtelijk afscheid van elkaar. De ene groep keerde huiswaarts, de andere reisde per schip verder richting Jeruzalem (vs. 5-6). In Ptolemaïs aangekomen, vond er opnieuw een begroeting plaats met de broeders en bleven ze één dag bij hen (vs. 7). De volgende dag vervolgden ze hun reis en kwamen in Caesarea, een stad met een Romeins garnizoen en de residentie van de stadhouder (vgl. Hand 23:25). De eerste christenen in Caesarea waren Cornelius, een Romeinse hoofdman, en zijn huisgenoten (Hand. 10:1-11,18).

Bij Filippus in Caesarea

Filippus, de evangelist (vgl. Hand. 8:4-40), woonde in Caesarea en nam Paulus en zijn reisgenoten gastvrij op in huis (vs. 8). Hij wordt hier één van de zeven genoemd, d.w.z. dat hij één van de zeven dienaars was die door de broeders in Jeruzalem waren voorgedragen om het conflict tussen de Griekssprekende Joden en de Hebreëen op te lossen (Hand. 6:1-7).

Na de vermelding dat Filippus een evangelist was, en tot één van de zeven behoorde, wordt er ook nog gezegd dat hij vier maagdelijke dochters had die profeteerden (vs. 8). Over deze dochters worden twee dingen meegedeeld:

- a. zij waren maagdelijk;
- b. zij profeteerden.

Maagdelijk wil zeggen dat zij ongehuwd en rein waren. Over het ‘profeteren’ van deze vier maagden is al veel geschreven en gezegd dat we naar het rijk de fabelen moeten verwijzen. Een reden om hier iets uitgebreider op in te gaan. Profeteren wil zeggen: zich namens God tot mensen richten: “*Wie profeteert, spreekt voor mensen tot opbouw, vermaning en vertroosting*” (1 Kor. 14:3). Klakkeloos wordt het profeteren van deze maagden door sommigen eruit getild om vrouwen *in de gemeentelijke samenkomst* te laten profeteren. Op die manier probeert men het zwijggebod voor vrouwen uit 1 Korintiërs 14:34 te ontcrachten. Maar Lucas zegt

alleen *dat* zij profeteerden; hij zegt geen woord over *wat* ze profeteerden, en *waar* ze profeteerden.

Ook worden de dochters van Filippus geen ‘profetessen’ genoemd. Niet iedereen die evangeliseert is een evangelist, en niet iedereen die profeteert is een profeet! Agabus wordt wel een profeet genoemd (vs. 10); zij waren echter geen profetessen maar maagden, of maagdelijke dochters, en in die hoedanigheid profeteerden zij. Het profeteren van deze vier vrouwen overhevelen naar de gemeentelijke samenkomst, is ‘wishful thinking’: het interpreteren van gebeurtenissen of omstandigheden volgens wat men zou willen dat het geval is en niet volgens de werkelijke bewijzen. Als dit bewust en zonder respect voor de waarheid gebeurt, spreken we van verkeerde interpretatie, vervalsing, oneerlijkheid of een verwrongen voorstelling van de waarheid. Dit is geen theologie bedrijven, maar de dingen verdraaien. Met alle respect voor deze vier dochters van Filippus: vrouwen die profeteren spelen noch in 1 Korintiërs 14 noch in Handelingen 21 een rol van betekenis. Alle hypothesen die men over hen heeft geuit, bijv. als zouden zij oorspronkelijk de taak van Agabus vervuld hebben, maar dat dit uit motieven van betamelijkheid aan een mannelijke profeet werd toegeschreven, is pure speculatie.

Na vele dagen verbleven te hebben in het huis van Filippus, kwam er een profeet van Judea, genaamd Agabus (vs. 10). Niet de dochters van Filippus, maar Agabus, *een mannelijke profeet*, wordt door de Heilige Geest gebruikt om Paulus te waarschuwen niet naar Jeruzalem te gaan. Als een typisch oudtestamentische profeet brengt hij de boodschap van God over: hij nam de gordel van Paulus, en na zichzelf aan voeten en handen gebonden te hebben zei hij: *“Dit zegt de Heilige Geest: de man van wie deze gordel is, zullen de Joden zó binden in Jeruzalem en overleveren in de handen van de volken”* (vs. 11).

Agabus, de profeet

Het optreden van deze profeet maakte grote indruk op de aanwezigen. Iedereen heeft de boodschap begrepen: Paulus’ reisgenoten, inclusief Lucas, en ook de plaatselijke gelovigen. Zij drongen er allemaal op aan dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem (vs. 12). Dat dit ‘wenend’ gebeurde, maakt duidelijk dat dit een emotioneel gebeuren was. Paulus liet zich echter niet vermurwen. Hij was bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven in Jeruzalem voor de naam van de Heer Jezus. Niets of niemand kon hem op andere gedachten brengen. De gelovigen restte niets anders dan hierin te berusten. Toen hij zich niet liet overreden, hielden zij zich stil en zeiden: *“Moge de wil van de Heer gebeuren”* (vs. 14). Na die dagen maakten zij zich gereed en gingen op naar Jeruzalem. En ook gingen er van de discipelen uit Caesarea enkelen met hen mee en brachten hen bij een zekere Mnason, een Cyprioot, een oude discipel, bij wie zij zouden worden gehuisvest (vs. 15,16).

Om over na te denken

“Toen antwoordde Paulus: Wat doet u, dat u weent en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven in Jeruzalem voor de naam van de Heer Jezus” (vs. 13).

Een nobel antwoord van Paulus, maar nobele antwoorden kunnen Gods wil toch in de weg staan! Als Paulus in de weg van God was geweest, zouden we dit als geloofstaal kunnen betitelen. Aangezien hij echter een ‘eigen weg’ ging, is dit eerder de taal van een martelaar dan van een man van geloof. Niemand had hem gedwongen om naar Jeruzalem te gaan, en God al helemaal niet! Gods Geest had juist keer op keer tegen hem gezegd om *niet* te gaan. Tevergeefs, hij liet zich door niets of niemand vermurwen, zelfs niet door de Heilige Geest? Over de handelwijze van Paulus zijn de meningen zeer verdeeld. Er zijn uitleggers die de ‘vastbeslotenheid’ van Paulus vergelijken met die van de Heer Jezus: evenals zijn Meester weigerde Paulus de weg van de gehoorzaamheid te verlaten (vgl. Matt. 16:23; Luc. 9:51). Maar was de weg van Paulus een weg van gehoorzaamheid? Waar staat dat God hem opgedragen had naar Jeruzalem te gaan? Paulus was niet onfeilbaar in zijn wegen; hij was een mens van gelijke natuur als wij (vgl. Jak. 5:17). Net als ieder ander mens kon hij een eigen weg gaan. Er is er maar Eén geweest die op volmaakte wijze Gods weg bewandeld heeft, en dat is de Heer Jezus. Heel zijn weg, van de kribbe tot het kruis, werd Hij geleid door de Heilige Geest. Als er staat dat de Heer Jezus zijn gezicht vastbesloten wendde om naar Jeruzalem te gaan, was dit om in Jeruzalem te gaan sterven. God had het moment bepaald dat Hij in Jeruzalem het werk van de verzoening moest gaan volbrengen (vgl. Luc. 9:31; 12:50; 18:31-34).

Kunnen wij zonder meer beweren dat Paulus zich, net zoals de Heer Jezus, door de Geest liet leiden op zijn weg naar Jeruzalem? Was het niet *de Heilige Geest* die Paulus keer op keer van zijn (eigen) weg probeerde af

te brengen? Er zijn uitleggers die dit proberen af te zwakken door te zeggen: ‘Wist Paulus wel dat degenen die hem waarschuwen door de Heilige Geest spraken?’ Dit soort uitspraken zijn gemakkelijk te weerleggen: Paulus zegt zélf dat *de Heilige Geest* hem van stad tot stad betuigde wat hem in Jeruzalem te wachten stond (Hand. 20:23). Hij wist dus goed uit welke richting de wind waaide! Een ander argument dat wordt aangevoerd, is dat de Heer aan Paulus is verschenen en zei: “*Heb goede moed, want zoals je in Jeruzalem van Mij hebt getuigd, zo moet je ook in Rome getuigen*” (Hand. 23:11). Getuigen van de Heer Jezus wordt hier op een lijn gesteld met in Gods weg zijn. Van een man als Paulus kunnen we niets anders verwachten dan dat hij altijd en overal van de Heer Jezus getuigde, maar wil dat zeggen dat hij steeds in Gods weg was?

Als we de uitspraak van de Heer in de context van Handelingen 23 plaatsen, wordt meteen duidelijk wáárom de Heer dit tegen Paulus zei: om hem te bemoedigen! Paulus had tegen de raad gezegd dat hij met een goed geweten voor God had gewandeld (vs. 1). Hij was zich van geen kwaad bewust, maar dat wil nog niet zeggen dat hij in Gods weg was! Toen hij een vervolger en smader van de gemeente was, meende hij ook dat hij in Gods weg was. Die weg was er echter een van onwetendheid en ongeloof (1 Tim. 1:13-14). In dezelfde onwetendheid schold hij de hogepriester uit (Hand. 23:2-5). In vers 10 zien we in welk een grote benauwdheid hij terecht was gekomen. Waarvoor Gods Geest hem zo indringend had gewaarschuwd, was in vervulling gegaan. Paulus had gezegd te willen sterven voor de naam van de Heer Jezus. Ongetwijfeld ging deze gedachte door zijn hoofd. Zover liet de Heer het echter niet komen. Hij zou niet sterven in Jeruzalem, maar naar Rome gebracht worden. De Heer sprak hem moed in (vgl. Hand. 18:9-10), en maakte meteen duidelijk waarheen de weg zou leiden – naar Rome. Daar moest hij van de Heer Jezus getuigen, zoals hij ook in Jeruzalem had gedaan.

Heel de Schrift door zien we dat God Zijn dienstknechten niet laat vallen, ook niet als zij een eigen weg gaan; denk maar aan Abraham, Jakob, Elia, David, Jona, Petrus etc. Als Paulus naar de Heilige Geest had geluisterd, zou hem veel moeite en leed bespaard zijn gebleven. Rome stond al op zijn

reisprogramma (vgl. Hand. 19:21), maar hij had zich in *zijn geest* (niet Gods Geest!) voorgenomen om eerst naar Jeruzalem te reizen. De Heilige Geest had er alles aan gedaan om hem hiervan te weerhouden. Nu zou hij alsnog naar Rome reizen, echter niet als vrij man, maar als gevangene. Als Gods Geest duidelijk tot ons spreekt, kunnen we beter meteen gehoorzamen dan later de wrange vruchten te moeten plukken van onze eigen gekozen weg. Al de goed bedoelde argumenten ten spijt denk ik niet dat de Schrift aanleiding geeft om te veronderstellen dat de reis van Paulus naar Jeruzalem naar de gedachten van God was. Integendeel, op deze weg werd hij door zijn ‘eigen geest’ geleid, en niet door Gods Geest. Het was Gods Geest die hem keer op keer probeerde te verhinderen naar Jeruzalem te gaan, net zoals Hij dat eerder had gedaan toen hij in Asia het woord wilde spreken (vgl. Hand. 16:6-7).

Welke les kunnen we hieruit trekken? Hier zien we wat er kan gebeuren als een dienstknecht van de Heer iets meent te moeten doen wat God hem niet opgedragen heeft. Hij heeft zich een bepaald doel voor ogen gesteld, waar niets of niemand hem vanaf kan brengen. Ook vrienden, broeders, zusters kunnen hem niet op andere gedachten brengen, zelfs geen profeet! We twijfelen niet aan Paulus’ goede bedoelingen. Gedreven door liefde voor zijn Joodse volksgenoten wilde hij naar Jeruzalem gaan. Zijn liefde en gedrevenheid voor zijn broeders, zijn verwanten naar het vlees, was zo groot dat hij had gewenst door een vloek van Christus gescheiden te zijn (vgl. Rom. 9:1-5). Hoeveel mannen Gods zijn Paulus niet in deze gedrevenheid gevolgd? Broeders die er stellig van overtuigd zijn dat de weg die ze zijn ingeslagen naar Gods wil is. Als de Heilige Geest echter op verschillende manieren, verschillende plaatsen en door verschillende personen duidelijk maakt dat dit niet zo is, zouden ze rechtsomkeer moeten maken. Helaas reageren ze net zoals Paulus: “*Wat doet u, dat u weent en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven (...) voor de naam van de Heer Jezus.*” Hoe triest! Hun liefde en ijver voor de Heer Jezus verwarmt ons hart, en dat maakt het juist zo pijnlijk. Ons rest niets anders dan hen los te laten: “*Moge de wil van de Heer gebeuren*” (vs. 14); laat ze hun gang gaan.

Oude Sporen 2009

